

Agrilus planipennis (Fairmaire, 1888) Krasoň jaseňový

TAXONOMICKÉ ZARADENIE:

Trieda: Insecta – **hmyz**, rad: Coleoptera – **chrobáky**, čelad: Buprestidae – **krasoňovité**, rod: *Agrilus* – krasoň, druh: *Agrilus planipennis* (Fairmaire, 1888)

HOSTITEĽSKÉ RASTLINY:

Hostiteľskými druhmi sú **jaseň štíhly** (*Fraxinus excelsior*), **jaseň úzkolistý** (*Fraxinus angustifolia*), **jaseň mannový** (*Fraxinus ornus*), **jaseň americký** (*Fraxinus americana*), **jaseň čierny** (*Fraxinus nigra*), **jaseň červený** (*Fraxinus pennsylvanica*) (taktiež hostiteľ v Rusku a na Ukrajine), *Fraxinus platypoda*, *Fraxinus quadrangulata*, *Fraxinus velutina*, *Fraxinus chinensis*, *Fraxinus latifolia*, *Fraxinus mandshurica* a *Chionanthus virginicus* (považovaný za sekundárneho hostiteľa).

Výletové otvory v tvare písmená D

PRÍZNAKY:

Prvým príznakom je žltnutie a opadávanie listov hostiteľov. Pod kôrou vytvárajú larvy dlhé, esovite zakrivené chodbičky v lyku, ktoré sa rastom larvy rozširujú a sú naplnené pilinami a trusom.

Dospelý jedinec vylieza charakteristickým výletovým otvorom v tvare písmena D s priemerom asi 3–4 mm.

Postupne dochádza k odumieraniu konárov aj celých stromov. K úplnému odumretiu stromov dochádza obvykle po 3 rokoch od napadnutia, pri silnejšom napadnutí už po 1–2 rokoch. Niekedy sa v mieste larválnych dier vytvorí kalusové pletivo v dĺžke 5–10 cm.

Krasoň jaseňový napáda aj zdravé rastliny a to najrôznejšieho veku a veľkosti (dokonca aj stromy s priemerom kmeňa pod 5 cm). Škodca sa spočiatku lokalizuje v horných častiach koruny stromov. Častá je tvorba náhradných výhonov na báze kmeňa.

Larva *Agrilus planipennis*

Larva *Agrilus planipennis* vytvárajúca esovite zahnuté chodbičky

BIOLÓGIA:

Vývoj prebieha v lyku a beľovej časti dreva hostiteľských rastlín. Dospelé jedince sú aktívne v období od polovice mája do júla. Živia sa listím, aktívne sú v čase od 6 do 17 hodiny, a to najmä za teplých slnečných dní. V iné dni odpočívajú v trhlínach kôry alebo na listoch, kde sú aj v noci. Vajíčka kladú jednotlivito na kôru alebo v jej trhlínach. Jedna samička môže naklásať až 68–90 vajíčok. Dospelé jedince žijú 2–3 týždne.

Vyliahnuté larvy prenikajú cez kôru do lyka, kde sa živia od polovice júna do polovice októbra. Larvy vytvárajú esovite zahnuté chodbičky dlhé 26–32 mm smerujúce do dreva. Prezimujú dospelé larvy. Kuklia sa v apríli až v máji.

Vyliahnuté dospelé jedince zostávajú pod kôrou 1–2 týždne a potom vyliezajú von cez kôru výletovými otvormi. Dospelé jedince sú 7,5–15 mm dlhé a 3,1–3,4 mm široké. Telo majú úzke a pretiahnuté, medeno-zelenej farby s kovovým leskom. Oči majú veľké, nepravidelného tvaru a čiernej alebo medenej farby.

Okrem otvorov v tvare D sa poškodenie prejavuje aj prasklinami a zmenou farby kôry

Dospelý jedinec *Agrilus planipennis*

Dospelý jedinec *Agrilus planipennis*

Dospelý jedinec *Agrilus planipennis*

Dospelé jedince vyliezajúce z otvorov

OCHRANA:

Agrilus planipennis patrí medzi **prioritných karanténnych škodcov Únie**, čo znamená, že jeho prípadný výskyt by mal závažný dopad na našu krajinu.

Ochrana proti tomuto škodcovi je mimoriadne náročná. Dôležitá je predovšetkým prevencia a dôsledná kontrola pohybu dreva z rizikových oblastí, najmä palivového dreva.

Jednoznačne je potrebné pristúpiť k okamžitej asanácii napadnutých hostiteľských stromov, a to buď mechanicky - štiepkovaním, spálením, alebo chemicky - postrekom kmeňov a ťažbových zvyškov. **Pozor** - je zakázané prevážať jaseňové drevo z napadnutých oblastí do oblastí, kde sa ešte napadnutie nepotvrdilo.

Čo urobiť ak objavíte príznaky alebo spozorujete potencionálne štádium škodcu? V takom prípade treba kontaktovať rastlinolekárskeho inšpektora ÚKSÚP podľa regionálnej príslušnosti. Kontakty sú dostupné na stránke: <https://www.uksup.sk/kontakty-inspektorov>

ÚSTREDNÝ KONTROLNÝ A SKÚŠOBNÝ ÚSTAV POĽNOHOSPODÁRSKY V BRATISLAVE

833 16 Bratislava, Matúškova 21

Odbor ochrany rastlín

tel.: 02 / 59 880 414; 247

web: www.uksup.sk

email: agrilus@uksup.sk

Spracoval: Odbor ochrany rastlín

ochrana@uksup.sk